

Co zrobić, by projekt cały czas trwał?

opracowanie:

Michał Szczepanik

poziom nauczania:

szkoła podstawowa
i ponadpodstawowa

Bardzo dobry temat projektu i początkowy zapał młodzieży nie zawsze oznaczają, że projekt się uda. Czasem w działaniach projektowych wyraźnie daje o sobie znać proces grupowy, który polega na przejściu od początkowego entuzjazmu do rozczarowania i zniechęcenia. Czasem z tego stanu wychodzimy na prostą, a czasem niestety w nim pozostajemy. W uniknięciu trudności może pomóc określenie już na samym początku celu projektu i odpowiednie motywowanie młodzieży w trakcie pracy projektowej.

Cele:

- poznanie sposobów określania celu projektu i podtrzymywania motywacji uczennic i uczniów realizujących działania projektowe

Kryteria sukcesu:

- określenie celu projektu
- zastosowanie metody SMART
- wymyślenie co najmniej czterech zasad dotyczących motywowania uczennic i uczniów realizujących projekt
- zastosowanie techniki motywowania uczennic i uczniów w czasie trwania projektu

metody:

pogadanka, burza mózgów, SMART

formy pracy:

praca indywidualna i w grupach

środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć:

koperty (ilość odpowiadająca liczbie osób w zespole projektowym), kartki papieru, przybory do pisania

Cel projektu

Cel projektu wskazuje nam kierunek, w którym będziemy zmierzali, realizując go poprzez działania czasem nazywane kryteriami sukcesu, czyli dowodami, że projekt będzie udany. Cel może mieć postać pytania badawczego. Sformułowany dość ogólnie może brzmieć np. „Poznajemy zawody wykonywane przez kobiety”. Za tym celem kryje się bardzo dużo: dla jednej osoby będzie to stworzenie listy niestereotypowych zawodów wykonywanych przez kobiety, dla innej przygotowanie wywiadów z kobietami, które wykonują zawody uznawane za typowo męskie itd. Niestety tego celu nie sposób zrealizować, chyba że go doprecyzujemy lub określimy kryteria sukcesu. Realny cel może brzmieć: „Poznajemy lokalne bohaterki pracujące w zawodach, o których mało wiemy”. Dla tego celu możemy sformułować kryteria sukcesu:

- określimy, jakie ciekawe zawody wykonują mieszkanki naszej miejscowości
- poznamy ścieżkę kariery czterech-sześciu kobiet, które pracują w zawodach szczególnie dla nas ciekawych
- nagramy wywiady z kobietami, które opowiedzą nam, czym się zajmują/zajmowały, przedstawią drogę swojej kariery zawodowej
- opracujemy stronę internetową, na której umieścimy zdjęcia i/lub nagrania wideo rozmów
- opracujemy scenariusz zajęć z doradztwa zawodowego dla uczennic i uczniów klas VII naszej szkoły i przeprowadzimy z nimi zajęcia na temat ciekawych zawodów wykonywanych przez mieszkanki naszej miejscowości
- przygotujemy i poprowadzimy publiczną prezentację projektu skierowaną do społeczności szkolnej i mieszkańców oraz mieszkanek naszej miejscowości.

Uczniowie i uczennice powinni brać udział w określaniu kryteriów sukcesu. Należy im wyjaśnić, że kryteria muszą być jak najbardziej mierzalne, żeby można było łatwo sprawdzić, czy zostały zrealizowane. Kryteriów nie może być zbyt wiele. Do każdego kryterium powinny zostać zaplanowane działania z określonym harmonogramem i wskazaniem osób za nie odpowiedzialnych. Czasem w grupie realizującej zadanie wyznacza się lidera/liderkę – osobę nie tyle nadzorującą pracę grupy, co ją wspierającą, będącą łącznikiem między grupą a nauczycielką/nauczycielem.

W określaniu celu przydaje się metoda SMART. Kolejne litery tej nazwy pochodzą od angielskich słów:

- Specific (Sprecyzowany – konkretny, prosty cel)
- Measurable (Mierzalny – posiadający wskaźniki postępu możliwe do zmierzenia)
- Achievable (Osiągalny – możliwy do realizacji)
- Relevant (Istotny – oparty na zdiagnozowanych zasobach)
- Time-bound (Określony w czasie – możliwy do zrealizowania w terminie).

Od tego, jak sformułujemy cel projektu i kryteria sukcesu, zależy, jak będzie przebiegała praca uczennic i uczniów oraz na ile będziemy musieli stosować różne techniki motywacyjne.

Zasoby grupy

Jeśli mamy już sformułowane cel projektu i kryteria sukcesu, warto określić zasoby grupy, które można wykorzystać w pracy projektowej. Uczennice i uczniowie mogą zapisać na kartkach papieru, jakie umiejętności lub wiedzę mogą wykorzystać w projekcie. Mogą to być zasoby oczywiste, jak np. umiejętność selekcji informacji w internecie, lub nieznanne reszcie klasy, np. umiejętność tworzenia filmów metodą poklatkową. Każda osoba notuje swoje zasoby, a kartka zostaje powieszona na gazetce ściennej, by móc korzystać z tych informacji przy określaniu zadań.

Motywacja w czasie trwania projektu

Niestety nie zawsze projekt czy też zadania, które są stawiane przed uczestniczkami i uczestnikami działań projektowych, stają się im bliskie. Nie każdego może fascynować historia pracy nieznannej mu kobiety. W takiej sytuacji, aby projekt stał się młodzieży bliższy, by miała większą motywację do jego ukończenia, każda osoba biorąca udział w projekcie może wskazać osobisty cel, który chce zrealizować. Nie musi się on wiązać bezpośrednio z celem projektu, może dotyczyć działań podejmowanych w grupie, umiejętności, których można się nauczyć dzięki współpracy z inną osobą itp. Przykładem takiego celu może być: „Przygotowanie wspólnie z Karolem wywiadu wideo z mieszkanką naszej miejscowości”. Cel osobisty musi zostać zapisany, najlepiej zrobić to na początku, kiedy mamy już określone cele i kryteria projektu. Zachęcam, aby rozdać uczniom i uczennicom kartki papieru i koperty – uczestniczki i uczestnicy projektu zapisują swój osobisty cel na kartce i wkładają kartkę do koperty, którą następnie zakleją i podpisują. Koperty zostaną otwarte w czasie ewaluacji projektu lub wcześniej, jeśli motywacja danej osoby spadnie i będzie warto jej przypomnieć osobisty cel w projekcie.

Zaangażowanie uczennic i uczniów realizujących projekt może się zmieniać jak sinusoida, po fali zachwytu przychodzą rozczarowania, niepowodzenia. Czasem te gorsze chwile trwają dłużej, czasem powodują, że zagrożony jest cały projekt. Kiedy nauczycielka/nauczyciel dostrzega spadek motywacji w grupie, może skorzystać z prostych technik.

Technika - grupa wsparcia

Grupa wsparcia to kilkoro uczennic i uczniów, najlepiej czworo. Dwa razy w tygodniu spotykają się i omawiają, co udało im się wykonać w projekcie, jakie mają problemy i co zamierzają zrobić, by sobie z nimi poradzić. Jeśli nie udaje im się określić sposobu na poradzenie sobie z trudnościami, mogą poprosić o propozycje resztę grupy. Każde spotkanie kończy się docenieniem każdej osoby w grupie – wyrażamy je, zaczynając od słów: „Doceniam cię za...”. Słowa docenienia można też zapisać na karteczce i podać uczennicy/uczniowi. Ważne, aby każda osoba została doceniona przez każdą osobę w grupie. Spotkania grup wsparcia mogą być realizowane online.

Technika - jakie ma to dla nas znaczenie?

Wiele z działań realizowanych w projekcie można odnieść do systemu wartości uczennicy/uczni. W chwilach zwątpienia nauczyciel/nauczycielka mogą poprosić uczennicę/uczni o przypomnienie sobie sytuacji, kiedy też było trudno wykonać jakieś zadanie, ale się udało. Co wtedy sprawiło, że się nie poddali? Jakie wnioski można z tego wyciągnąć na dziś? Poprzez pogłębione pytania można kierować uwagę na innych uczniów i uczennice: Jak niezrealizowanie zadania wpłynie na ich pracę? Co będą czuć w takiej sytuacji?

Technika - twórcze sprawozdania

W czasie monitorowania projektu warto poprosić wszystkich członków i członkinie grupy, by przygotowali jednogodzinne wystąpienie-sprawozdanie o przebiegu pracy. Najlepiej, aby były to różne formy sprawozdań: referaty, plakaty, modele, inscenizacja, pantomima, kolaż. W czasie wystąpienia nie mówi się o trudnościach, które pojawiają się w realizacji działań.

W motywowaniu ważne jest, aby:

- doceniać każdą osobę za konkret, nie chwalić za ogół wykonanych prac
- pozwalać na błędy i rozmawiać o nich, o tym, jaką naukę na przyszłość można z nich wyciągnąć
- rozwiązywać problemy na bieżąco, nie odkładać ich w czasie
- rozmawiać o obawach, umieć je artykułować i starać się określać sposoby radzenia sobie z trudnościami
- unikać rutyny, szczególnie podczas spotkań całej grupy
- systematycznie monitorować realizację działań, dokonywać „stopklatek” w czasie: wszyscy przyglądają się wykonanym zadaniom i temu, co jeszcze przed zespołem
- promować osiągnięcia poprzez mówienie o nich na forum klasy, w której są osoby realizujące projekt, czy w pokoju nauczycielskim, zdawać relacje z działań na szkolnej stronie internetowej, gazetce czy szkolnym Facebooku.

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.globalna.ceo.org.pl

Materiał powstał w 2022 roku w ramach program projektu „Szkola otwartosci. Wspieranie równosci płci”. Utwór powstał w ramach projektu „Szkola otwartosci. Wspieranie równosci płci”. Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.

Wydawca:

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
www.ceo.org.pl

Warszawa 2022

Autor: Michał Szczepanik

Redakcja: Justyna Zamojda

Korekta: Justyna Yiğitler

Projekt i skład graficzny: Ewa Brejnakowska-Jończyk

Materiał „Co zrobić, by projekt cały czas trwał?” jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa – zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw. Więcej o wolnych licencjach: <http://creativecommons.pl>.

Utwór powstał w ramach projektu „Szkola otwartosci. Wspieranie równosci płci”.

Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.